

Børn med forstyrrelser i sensorisk bearbejdning og deres behov.

Sundhedsplejerskernes årskonference D. 19 august 2020

Ingelis Arnsbjerg Aut. Ergoterapeut for børn og unge

Det dyrebareste

Vores barn.
Livets største gave og måske
største udfordring !

Sundhedsplejerskers inspiration, indsigt, indføling og indflydelse kan gøre en stor forskel i jeres forebyggende indsats!

Incidens af sensoriske bearbejdningsforstyrrelser

Ben-Sasson, Carter, Briggs-Gowen 2009.

Ahn, Miller, Millberger, McIntosh 2004.

www.spdstar.org

Hvert 6. barn i den vestlige verden har symptomer på sansebearbejdningsforstyrrelser, som påvirker trivsel og funktion i hverdagen.

Incidens af sensoriske bearbejdningsforstyrrelser

Ann Nielsens kandidatspeciale i Ergoterapi 2017.

Tværsnitsundersøgelse af 1721 indskolingselever i den danske folkeskole viste, at 21,3% af børnene, havde vanskeligheder med sensorisk bearbejdning.

Differentiering mellem betegnelser

- Særligt sensitive børn
- Signalstærke børn
- Børn med sensoriske bearbejdningsforstyrrelser

Sanseintegration og sensorisk bearbejdning

En neurologisk proces, som registrerer filtrerer , sorterer, organiserer og tolker sanseimpulser fra egen krop og fra omgivelserne, og gør det muligt at bruge kroppen effektivt og målrettet i samspil med omgivelserne.

8 Sensoriske systemer

- De basale kropslige sanser som er udviklede først i fostertilstanden og stimuleret betydeligt gennem hele graviditeten.
- **Taktile**
(berøring).
- **Proprioceptive**
(kropspostition og regulering af muskelaktivitet).
- **Vestibulære**
(bevægelse, balance og fornemmelse for tyngdekraftens træk).

8 Sensoriske systemer

- **Auditive** (lyd)
- **Visuelle** (synsindtryk)
- **Gustatoriske** (smag)
- **Olfactoriske** (lugt)
- **Interoceptive** (fornemmelse af indre organers aktivitet).

For børn kan forstyrrelser i dette system give vanskeligheder med at registrere og fortolke sensoriske signaler fra indre organer. Eks. vanskeligheder med at mærke toilettrang eller klagen over ubehag ved øget respiration eller sveden.

Barnet med sensorisk intolerance (Sensory Over Responsive (SOR))

Intensiveret oplevelse af sansepåvirkninger i en grad som griber forstyrrende ind i hverdagsfunktioner og trivsel.
Eksempelvis lydfølsomhed.

Barnet med sensorisk intolerance

- Planlægning af dagen og ugen, så barnet ikke overstimuleres.
- Informer omgivelserne. Tilpas børnefødselsdage med små hurra råb, ingen balloner , plads omkring barnet.
- Enkel overskuelig indretning af rummet.

Brug forhæng foran hylder eller skabslåger. Organisering og cirkulering af legetøj.

- ”Stillested – Hellested ” i form af en stor papkasse som er lavet til et hus eller et børne-iglotelt.

Det sensorisk følsomme barn på puslebordet

- Rolige hænder med dyb og fast omsluttende berøring.
- Rolig og dæmpet stemmeføring.
- Belysning. Hvordan ses lyset fra puslebordet ?
- Undgå skum engangsklude

Eksempler på tiltag ved taktil sensitivitet:

- Vend vrangen ud på strømper.
- Vask af nyt tøj før brug.

- **Wilbargerprogrammet .**

Taktilt og kinæstetisk stimulationsprogram i nært samarbejde mellem forældre, evt. pædagogisk personale og kvalificeret ergoterapeut med henblik på at reducere sensorisk forsvar.

Eksempler på hvordan man kan reducere barnets reaktioner på sensitivitet omkring berøring:

- Forbered barnet på fysik kontakt – lad barnet se at berøringen kommer.
- Fast, dyb, omsluttende, og varig berøring frem for uvarslet, let, flygtig berøring.
- Skab rum omkring barnet eks. afstand til andre børn ved bordet.
- Vend vrangen ud på strømper og vaske nyt tøj flere gange før brug.

Barnet med et sart sansesystem:

- **Tilpasning af lys,- og lydforhold.**

Ved LED belysning vælges lav Kelvin værdi (1.000-3.000 K) som giver et varmt skær.

Belysning med høj farvegengivelse (målt i RA som mindst bør være 80).

Vær opmærksomme på skarpe lyskilder

(brug kasket eller solbriller til barnet og dæmp belysning, hvor det er muligt).

- **Vær opmærksom på lydpåvirkning**
- (køkkenmaskiner, stereoanlæg, skarpe smæld fra låger og skabe).
- Dæmp lyde gennem filtdupper og dækservietter ved spisebordet

Dr. Stephen Porges

Professor i Psykiatri og verdens anerkendt forsker i neurofysiologi og menneskets indre fysiologiske tilstande.

Lydbehandlingsmetoden Safe and Sound Protocol

Udviklet af Dr. Stephen Porges i samarbejde med Integrated Listening Systems (iLS) .

Studier har påvist god effekt for børn, unge og voksne med :

- Auditiv hypersensitivitet
- Ureguleret adfærd
- Opmærksomhedsforstyrrelser
- Vanskeligheder med socialt engagement og kommunikation
- Traumatiske eller angst tilstande
(NB. I nært samarbejde med behandlende psykiater eller psykolog)

Balance mellem ro og aktivitet.

” Ro kan give mere ro – uro kan give mere uro ”

- Stunder med ro og afslapning !
- Huler og ” putte steder ”.
- Musik (MusiCure og anden beroligende genrer musik).
- Fantasirejser for børn. Carsten Sommerskov Pedersen.
- ”Nærværsøvelser med børn” – musikterapeut Ulla Hyldgård

Lav sensorisk registrering. (Sensory Under Responsive (SUR))

Sansepåvirkninger opleves svagt hos barnet og kan føre til mangelfuld kropsfornemmelse og bevidsthed.

Forstærk sanseinputs

- Gennem berøring og omsluttende favne
- Gennem toneleje og lydpåvirkning
- Gennem dufte
- Gennem visuel stimulation over puslebord og på barnets værelse

Eksempler på aktivitet og leg som stimulerer muskel-led sansen

- Hjælpe med at skubbe og trække tilpas tunge genstande hvor det er muligt.
- Trække vasketøj op ad kurven, proppe det ind i vaskemaskinen og trække det ud igen.
- Bære indkøbsvarer hjem i rygsæk.
- Ælte bolledej.
- Hjælpe med havearbejde. Brænde og haveaffald køres i barnetrillebør af de mindre børn

Eksempler på aktivitet og leg som stimulerer muskel-led sansen

- **Gynger ophængt i elastisk tovværk (fås i skibsproviantering)**
- **Lege som medfører trykpåvirkning over kroppen.**
Eks. Tumble og "ase og mase lege" med tilpas modstand fra den voksne.
- **Massage med dybe strøg.**
- **Luftfyldt bold (2/3 dele oppustet) eks. Togu Redondo**
rulles på ryg, ben og arme med fast tryk

Det sensorisk opsøgende barn

Det sensorisk opsøgende barn

- Indret miljø og aktiviteter med fokus på barnets behov for stimulation, men giv pauser og stunder med ro til nærvær og fordybelse.

NB. Husk at holde pauser og observer for tegn på overstimulation !

- Hængekøjer, skalgyngende, sansegynge, tummelumsk.
- Tumlelege.
- Puder og madrasser at hoppe på og grave sig ned under.

Tidlig sporing af sensoriske bearbejdningsforstyrrelser har stor betydning

- **Vi skal træne vores blik for symptomer på sensoriske bearbejdningsforstyrrelser.**
- Kan symptomer på sanseforstyrrelser forklares med andre forhold end barnets grundlæggende sensorisk bearbejdning?
- I hvilken grad griber symptomerne forstyrrende ind i barnets og familiens liv ?
- Er der tale om indgribende forstyrrelse af trivsel, kontakt, spisning/næringsindtag, leg og døgnrytme ?

VÆR OPMÆRKSOM PÅ !

- Symptomer på sensoriske bearbejdningsforstyrrelser kan forveksles med symptomer på :'
- Omsorgssvigt
- Manglende tidlig tilknytning
- Misbrug
- Emotionelt stress grundet sorg, angst, social eksklusion og anden psykologisk ubalance, som ikke er baseret på sensorisk bearbejdningsforstyrrelse.

Hvorfor er ergoterapeuten en vigtig medspiller?

- Ergoterapeuter har **neurologisk baggrundsviden** til at forstå sammenhængen mellem barnets adfærd og funktion, og neurologisk baserede udviklingsforstyrrelser.
- Ergoterapeuter arbejder med **graduering af aktiviteter** så de passer til barnets formåen, muliggør succes og stimulerer til udvikling.
- Ergoterapeuter vejleder i tilpasning af læringsmiljøet, så vilkår for læring optimeres for det enkelte barn.

Hverdagens muligheder

- **Gode grunde til at forældre tidligt skaber rammer for inddragelse af barnet i hverdagens gøremål:**
- Barnets følelse af at deltage, bidrage og gøre en forskel for familien.
- Sanseinputs til kroppen ved at bruge den.
- Motorisk planlægning af praktiske handlinger.
- Motorisk udvikling fremmes.
- Udvikling af færdigheder og selvstændighed.

Tilpasning af leg, materialer, miljø og kontekst

- De fleste aktiviteter og lege kan tilpasses og justeres, så de er tilpas udfordrende for det enkelte barn, og så barnet kan opnå en følelse af at lykkes. Tilpasningen kan være i forhold til **graden af sansepåvirkning, legens kompleksitet, egenskaberne ved de materialer, man bruger, og det miljø aktiviteten foregår i.**
- Sæbebobler kan være svære for nogle børn at prikke itu med en pegefinger, men når hele hånden bruges, kan de gribes itu, og en fod kan ramme ved at sparke.

SPM
Sensory Processing Measure

Home Form
By L. Diane Furlow, Ph.D., OTSL, FADT,
and Cheryl Siskin, M.A., OTSL

Main Classroom and School Environments Forms
By Heather Miller Kuhnert, M.S., OTSL, FADT,
Diana A. Henry, M.S., OTSL, FADT, and
Tara J. Glennon, Ed.D., OTSL, FADT

wps
Western Psychological Services

SENSORY PROFILE 2

Winnie Dunn, PhD, OTR, FAOTA

STRENGTHS-BASED APPROACH TO ASSESSMENT AND PLANNING

PEARSON

Søvnproblemer

- Hvid støj (ventilator, tørretumbler,)
Monoton lyd med jævn styrke og samme frekvens
- App'en "wombsounds"
- Kædedyne (Zibo Athene)
- Kugledyne (Protac)
- Tyngdeposen (tyngdeposen.dk)

Dreampad – musikpude fra Integrated Listening Systems

Landskonference for Sundhedsplejersker 2020. Ingelis Arnsbjerg .
Ergoterapeut for børn og unge

Kolding D. 18.08.2020

Sensoriske redskaber kropsfornemmelse og bevidsthed:

- Siddeunderlag med sensorisk feed-back.
(Kuglepude, luftfyldt pude eller balancebold).

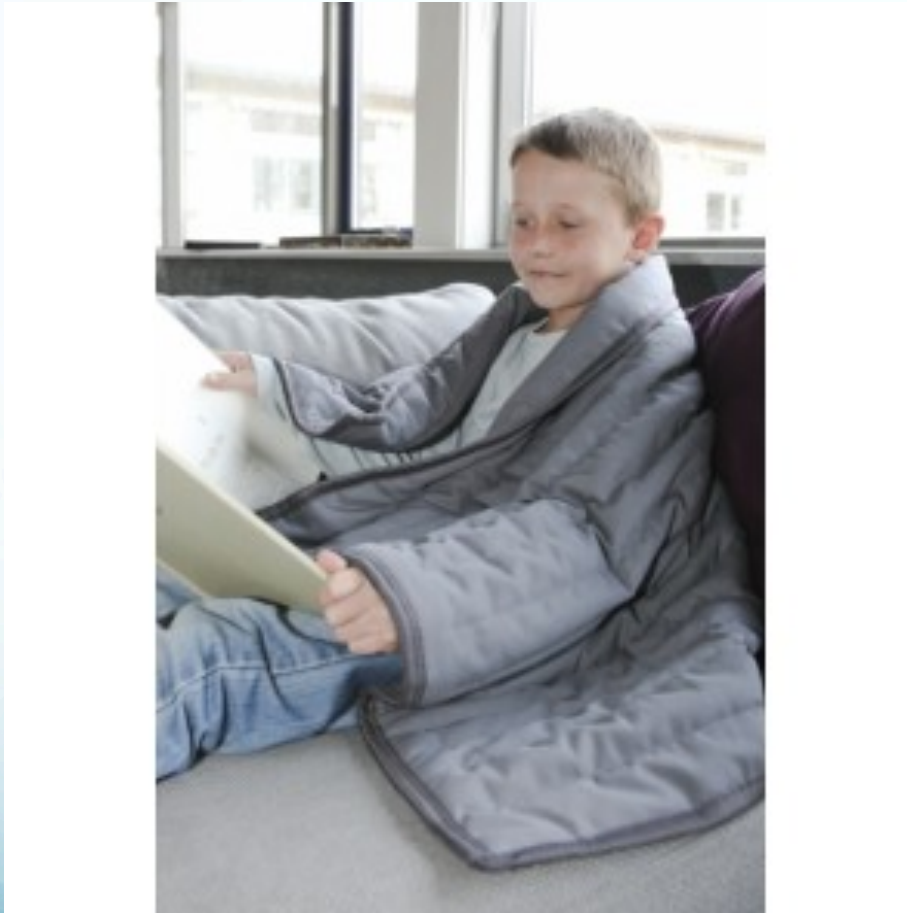

Yogibo sækkestolen

Kædedyne og kædetæppe med lommer

Fidget genstande

Naturens sansestimulerende skatte

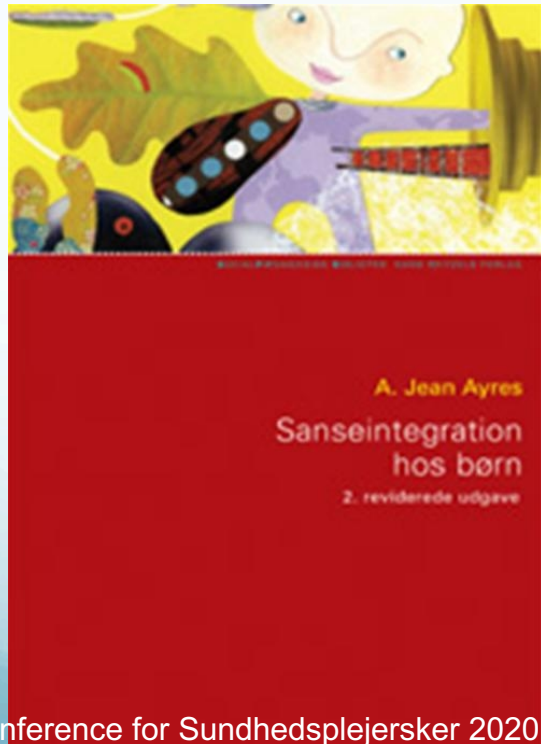

Sensory breaks

Litteratur om sanseintegration:

- "Sanseintegration hos børn" af Jean Ayres . 2. rev. udgave - Hans Reitzels forlag.
- "Sansemotorik og samspil" af Connie Nissen - Dansk Psykologisk Forlag

Litteraturliste :

- **Litteraturliste :**
- Ayres, Jean : sanseintegration hos børn 2. udgave
- Nissen, Connie : " Sansemotorik og samspil"
- Miller, Lucy : Sensational Kids
- Alen, Sue: Skal jeg fortælle dig om sanseforstyrrelser ?"
- Chissic, Michael "Eviglads eventyrlige afspænding"
- Hyldgaard, Ulla "Nærværsøvelser med børn
- Bjerregaard Charlotte og Thomasen,Pernille : "Du skal huske at fodre din søhest". En håndbog til stress ramte børn og deres forældre.
- Klinge, Louise, " Lærerens relationskompetance

Relevante links

- **Inspiration til Brainbreaks :**
- <http://trivselogbevægelse.dk/index.php/brain-breaks/>
- <https://www.pinterest.com/parko/brain-break-activities/>
- <https://prio-health.com/memoves/>
- **Yoga:**
- **Lille yogahus. Yogakurser for børn med særlige behov (Det samlede barn).**
- **“www.getreadytolearn.net (Yogaprogram til skolebrug)**

Sans og Samling

V / ergoterapeut Ingelis Arnsbjerg, Speciale i sensorisk bearbejdning

- Nødebovej 50, 3480 Fredensborg.
- Tlf. 27128821. Mail :sansogsamling@mail.dk
- www.ingelisarnsbjerg.dk

